

Sijoitussuunnitelma

Menestyvällä sijoittajalla on yleensä kirjallinen sijoitussuunnitelma, joka auttaa pääsemään tavoitteisiin. Ideana on kirjoittaa ylös omia toimintaperiaatteita ja tavoitteita, jotta tietää jatkuvasti minkä takia sijoittaa, miten paljon ja mihin voidaan sijoittaa. Suunnitelma voi muuttua, joten täytähän lyijykynällä.

- 1. Laadi ensin tulo- ja menobudjetti (€/kk).** Budjetti katsoo eteenpäin, kenelle aiot antaa rahojasi, ja minkä verran? Budjetti joko mahdollistaa tai rajoittaa vaurastumista. Aina on mahdollista muuttaa jotain elämässään, jos tavoitteet ja tarpeet muuttuvat.

Nettotulo

Palkka/yritystulo _____
Eläke _____
Tuet _____
Pääomatulot _____
Muut tulot _____

1. Tulot yhteensä _____

Lainanhoitomenu

Asuntolaina _____
Autolaina _____
Muut lainat _____

3. Lainoihin yht. _____

Laske yhteen

1. Tulot yhteensä _____
2. Menot yhteensä - _____
3. Lainat yhteensä - _____

4. Yli/alijäämä _____ €/kk

Menot

Asuminen _____
Vuokra/vastike _____
Lämmitys _____
Vesi/viemäri _____
Sähkö _____
Asunnon huolto/ylläpito _____
Muut asumisen kulut _____
Ruoka _____
Auto/liikenne _____
Terveys- ja kauneus _____
Kodin hankinnat _____
Vaatteet ja jalkineet _____
Vakuutukset _____
Lastenhoito _____
Vapaa-aika _____
Muut menot _____

2. Menot yhteensä _____

Talouden tunnusluku, mikä osuus nettotuloistani jää viivan alle ylijäämäksi?

Kohta 4. Ylijäämä _____ €/kk jaetaan kohta 1. Tulot _____ €/kk, ja vastaus kerrataan 100:lla, josta saadaan _____ %.

Säästätkö jo tällä hetkellä kuukausittain?

Säästän/sijoitan _____ €/kk, joka edustaa _____ % nettotuloistani.

Omia muistiinpanoja budjettiin liittyen:

Ota vuosittain kantaa vielä näihin kysymyksiin

Kuinka varmallalla pohjalla tulotasosi on?	Epävarma	Neutraali	Varma
Miten arvioit tulojesi muuttuvan seuraavan 12kk aikana?	Vähenee	Sama	Nousee
Miten arvioit menojesi muuttuvan seuraavan 12kk aikana?	Vähenee	Sama	Nousee

Näetkö tulo/kulubudjetissasi kohteita, joita pitää muuttaa? Miten muutetaan?

2. Vahva talous kestää vastoinkäymisiä ja mahdollistaa riskin ottamista. Laadi talouden tasekirja, eli selvitä minkä verran sinulla on varoja ja minkä verran velkaa.

Älä laske auto, vene, asuntoauto yms. varoiksi. Nämä ovat käyttöomaisuutta. Sen sijaan laske niihin liittyvät velat sen sijaan täysimääräisinä.

Varat

Oma asunto -----
 Loma-asunto -----
 Metsä ja maa -----
 Käteinen ja tili -----
 Sijoitukset -----
 Talouden turva* -----
 Muu omaisuus -----

Velat

Asuntolaina -----
 Autolaina -----
 Maksukortti -----
 Sijoituslaina -----
 Muut lainat -----

* 2-4 kuukauden nettotulot esimerkiksi säästötilillä, jos jotain tapahtuu. Varat ovat helposti lunastettavissa eikä markkinatilanne vaikuta näihin juuri lainkaan.

1. Varat yht. -----
 (kokonaisvarallisuus)

2. Velat yht. -----

Nettovarallisuutesi

1. Varat yht. -----
 2. Velat yht. - -----

Velanhoitokulut/kk

Korot -----
 Kulut + -----
 Yhteensä = -----

Nettovarallisuus = -----

Talouden tunnusluku, velan osuus varallisuudesta:

Laske: Kohdasta 2. Velat yhteensä: -----€ jaetaan 1. Varat: -----€ yhteensä ja vastaus kerrataan 100:lla. Velan osuus varallisuudestasi on -----%

Talouden tunnusluku, rahoitusvarallisuuden osa kokonaispääomasta:

Laske yhteen käteinen ja tili -----€ + sijoitukset -----€ + talouden turva -----€. Jaa tämä summa kokonaisvarallisuudella -----€ ja kertaa vastaus 100:lla, -----%.

Onko omaisuutta, jota ei voi tai ei saa myydä? Ei Kyllä
Jos kyllä, mitä tämä on? _____
Harkinnan mukaan, poista sellainen omaisuus *varallisuuskaskelmastasi*, jota ei voi tai ei saa myydä.
Minkä verran tällainen omaisuus rasittaa budjettia? _____ €/kk.

Tulevia muutoksia varallisuudessa, joita pitää huomioida (esim. asunnon vaihto yms.)

3. Selvitä taloutesi puskureita ja tunnista riskitekijät, jotka vaikuttavat sinun talouteesi

Onko sinulla taloudellinen turva ongelmatilanteita varten (tilivaroja tai matalalla riskillä olevia sijoituksia, joita voi lunastaa lyhyellä tähtämellä ilman huolia markkinatilanteesta)?

- Kyllä, riittävällä tasolla talouden vastuihin verrattuna
- Kyllä, riittämättömällä tasolla talouden vastuihin verrattuna
- Ei ole

Talouden tunnusluku, montako kuukautta selviät ilman minkäänlaisia tuloja? _____kk

Tunnusluvun laskemiseksi, otan huomioon tilivarat, talouden turvaksi tarkoitetut varat, ja muut tällaisiin tilanteisiin käytettävissä olevat varat.

Miten toimit, jos sinä tai joku ydinperheessäsi sairastuu vakavasti? Miten tämä on huomioitu ja kuinka kauan talous kestäisi nykyehdoilla? Onko turva riittävä vai pitääkö muuttaa jotain?

Kelan päiväraha on: _____ €/kk

Mitkä ovat taloudelliset seuraukset, jos sinä kuolet?

Mitkä ovat taloudelliset seuraukset, jos kumppanisi tai joku muu ydinperheestäsi kuolee?

Millaisia taloudellisia vaikutuksia 12kk työttömyys aiheutuisi? Miten tähän on varauduttu?

Työkyvyttömyyden osuessa, montako kuukautta saisit 100% palkan? _____ kuukautta.

Monenko kuukauden jälkeen palkka laskee? ____kk. Mille tasolle? _____ €/kk. Kuinka kauan tämä taso pysyy? ____kk. Mitä tapahtuu sitten? _____

Onko jotain muita asioita, jotka voisivat vaikuttaa talouteesi, joita pitäisi huomioida?

Kun talouden puskurit ovat kunnossa ja riskitekijät tunnistettu ja huomioitu, on helppoa keskittyä varsinaiseen sijoittamiseen. Riskejä ei pidä ylikorostaa, eikä ole syytä ylivakuuttaa itseään ja perhettään. Pääasia on, että tiedetään, miten ongelmatilanteissa toimitaan ja jos tilanne mahdollistaa riskin ottamista. Jos näin on, nousee tuotto-odotus saman tien, ilman että omat muut asiat vaikuttavat liikaa. Jos talouden puskurit tuntuvat riittämättömiltä kannattaa keskittyä esim. 2-4 kk nettopalkan verran tilipuskurin keräämiseen, tai vakuutusturvan läpikäymiseen. Sen jälkeen haetaan hyviä tuottoja markkinoilta.

4. Selvitä tavoitteitasi

Tavoitteiden selvittäminen ja nimeäminen, on kaikista tärkeintä. Pitää tietää mitä hakee, milloin tavoite täyttyy ja mitä tämä maksaa. Näiden tietojen perusteella on helpompaa laskea minkä verran tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, ja miten niihin päästään. Ellet tiedä mitä tavoittelet, on todella vaikeata sitoutua suunnitelmaan, varsinkin silloin kun pörssi laskee. Nimenomaan silloin omat nimetyt tavoitteet auttavat. Jos pörssi laskee tänään ja tarvitsen rahat 10 vuoden päästä ei tämän päivän liikkeillä ole minkäänlaista merkitystä.

Tavoitteita voi olla useampia, ja ne voivat tulla eteen eri ajankohtina. Mikäli jotkut tavoitteet ovat pitkällä tulevaisuudessa, jopa kymmenien vuosien päästä on syytä jakaa tällaiset isot tavoitteet pienempiin osatavoitteisiin. Tällöin kannattaa muistaa, että korkoa korolle ilmiö nostaa euromääräiset tuotot mitä mukaa, kun pääoma nousee, vaikka tuotto olisi sama prosentteissa. Esim. 10% tuotto 10.000€:lle on 1.000€ mutta 100.000€:lle tuotto olisi jo 10.000€.

Täytä seuraavalla sivulla olevaan kuvaan tavoitteitasi, sekä muita tärkeitä käännteitä elämässäsi, joita sinun tulee huomioida. Esimerkiksi eläköityminen, lasten muutto kotoa, asunnon vaihto, hankinnat, uranvaihto, lainan loppuminen yms. Merkitse jokaisen asian kylkeen, minkä verran tämä maksaa. Merkitse myös mahdolliset kertatulot näihin, kuten omaisuuden myynti yms. Jos asialla on vaikutusta budjettiin, merkitse millä tavalla (esim. 5v päästä laina loppuu, vapautuu 150€/kk).

Laske summat yhteen keskimmäisellä rivillä. Voit vielä eritellä summat vuosikohtaisesti, jos on tarpeen. Viimeisellä rivillä voit pohtia miten aiot rahoittaa tavoitteitasi. Kertasijoittaminen, kuukausisäästäminen, laina tai yhdistelmä niitä. Minkä verran tuottoja tarvitaan, jotta tavoitteisiin päästään?

Sijoitustavoitteita

Sijoitusaika	0-3 vuotta	3-7 vuotta	7-15 vuotta
Tunnettuja kuluja joita pitää huomioida sekä €€ Myös muut tiedossa olevat muutokset, kuten lapsen muutto kodista, eläköityminen yms.			

Sijoitusaika	0-3 vuotta	3-7 vuotta	7-15 vuotta
Kokonaissumma			

Rahoitussuunnitelma

Sijoitusaika	0-3 vuotta	3-7 vuotta	7-15 vuotta
Miten rahoitetaan?			

5. Tee yhteenveto taloudestasi

Hyvin tutkittu oma talous kertoo jo ennen yhteenvettoa, mitkä ovat talouden kiintopisteet, mahdollisuudet ja keskeisimmät riskit. Ota kuitenkin huomioon, että elämään liittyy paljon muutakin kuin omaisuuden kerryttämistä. Voittaja ei ole hän, jolla on eniten rahaa kuolinpäivänään. Sinun arvosi sekä mieltymyksesi pitää ottaa huomioon myös!

Pystytkö nykyisellä budjetilla saavuttamaan tavoitteitasi? Kyllä Ei
Jos et, mikä pitää muuttua, ja voisitko sitoutua siihen?

Talouden tunnusluvut ja vaurastuminen

Kerää aiemmilta kohdilta talouden tunnusluvut tähän osioon ja katso tästä viitteellisiä suosituksia. Tämä ei ole eikä voida käsittää sijoitusneuvontana. Sijoittaja vastaa itse oman talouden tulkinnasta ja siitä tehdyistä johtopäätöksistä.

Budjetti, ylijäämän osuus tuloista: _____ %

Kun talous nojaa säännöllisiin tuloihin:

- Jos yli 20%, kaikki ok, vaurastuminen hyvinkin mahdollista
- Jos 10-20%, talous kunnossa, budjetti edelleen tärkeä työväline
- Jos alle 10% tai negatiivinen, budjetti välttämätön, taloutesi on altis riskeihin. Pyri luomaan vähintään 10% ylijäämän.

Kun talous ei nojaa säännöllisiin tuloihin, tuo tämä tunnusluku hyvin vähän lisäarvoa.

Velan osuus kokonaisvarallisuudesta: ____%. Nettovarallisuus: _____€ Valitse itsellesi oikea kategoria.

Kun nettovarallisuutesi ylittää 100.000€, ja velan osuus:

- Alle 30 %, harkitse velan käyttöä sijoitustoiminnassa, mikäli riskinsietokykysi sallii vivuttamista, esim. sijoitusasunto. Sinulla on vahva taloudellinen asema
- 30-70%, velan osuus on varsin kohtuullinen, riskinottaminen sijoitusmarkkinoilla ok
- Yli 70%, talous on velkainen, varmista ettei velkaa ole liikaa. Älä ota enempää velkaa.

Kun nettovarallisuutesi on 50-100.000€, ja velan osuus:

- Alle 30 %, harkitse maltillisen velan käyttöä sijoitustoiminnassa, mikäli riskinsietokykysi sallii vivuttamista. Sinulla on hyvä taloudellinen asema
- 30-70%, velan osuus on varsin kohtuullinen, riskinottaminen sijoitusmarkkinoilla ok
- Yli 70%, talous on velkainen, varmista että talouden puskurit ovat kunnossa mahdollisissa ongelmatilanteissa. Älä ota enempää velkaa.

Kun nettovarallisuutesi on alle 50.000€, ja velan osuus:

- Alle 30 %, jos harkitset asunnon ostoa, pohdi miten asuntolaina ja sen maksaminen vaikuttaa vaurastumiseen
- 30-70%, varallisuus ja velka maltillisella tasolla,
- Yli 70%, talous on velkainen, ja puskurit pieniä. Kannattaa ehdottomasti kerätä talouden puskuria. Jos asunnon (tai sijoitusten) arvo putoaa voi nettovarallisuutesi jopa muuttua negatiiviseksi. Älä ota enempää velkaa.

Pääoman tuottavuus, Rahoitusomaisuuden osuus kokonaisvarallisuudesta: ____%

Omistatko asuntosi? Ellet omista, siirry seuraavaan kohtaan

- Yli 20%, vaurastuminen hyvinkin mahdollista, toimit kuten rikkain 10% kansasta
- 7-20%, olet mediaanin yläpuolella, mutta asunnossa ja muussa omaisuudessa on reilusti sidottua pääomaa. Vaurastuminen mahdollista, jos pystyt keskittymään rahoitusomaisuuden osuuden kasvattamiseen
- Alle 7%, Pääomat pääosin kiinni tuottamattomissa kohteissa, vaurastuminen haastavaa. Harkitse toimenpiteitä kuten säännöllinen säästäminen.

Talouden puskurit, montako kuukautta selviän täysin ilman tuloja: ____kk

- Yli 12, sinulla taitaa olla liikaa kiinni puskureissa, voisiko osan sijoittaa?
- 6-12, erittäin hyvä tilanne
- 3-6, talouden puskurit hyvällä tasolla
- Alle 3, älä keskity sijoittamiseen, vaan ensisijaisesti talouden puskureiden rakentamiseen.

Viitteellinen tulkinta

- Valtaosa vihreätä. Taloutesi kestänee riskin ottamista ja vaurastuminen hyvinkin mahdollista. Jatka hyvää työtä!
- Valtaosa keltaista. Vaurastuminen mahdollista. Tunnista kuitenkin mahdolliset ongelmakohdat ja varmista etteivät ulkoiset asiat, joihin voit varautua, pääse vaikuttamaan suunnitelmaasi
- Valtaosa punaisia. Vaurastuminen voi olla haasteellista, otat liikaa riskiä, tai olet sijoitusuran alussa. Talous voi olla haavoittuvainen, ja ulkoiset tekijät vaikuttavat melko paljon talouteesi (asuntojen hinnat, työllistyminen, markkinatilanne, korot, yms.)

6. Selvitä oma riskinsietokykysi

Sijoittamisessa kaikki lähtee itselleen oikean riskin ottamisesta. Vaikka riskin ottamista yleensä kannattaakin pitkällä tähtäimellä, on henkilökohtainen riskinsietokyky paljon tärkeämpi. Kaikki eivät kestä pääomassa tapahtuvia heilahteluja. Nousun aikana todellisen riskin käsittäminen hämärtyy, mutta laskun aikana tämä paljastuu varsin näkyvästi. Sijoittamisen pitää tapahtua taustalla eikä se saa vaikuttaa yöuniin. Seuraavat kysymykset auttavat oman riskinsietokyvyn selvittämisessä.

Kokemus sijoittamisesta

Montako vuotta olet sijoittanut? ____v

Kokemus tappioista

Onko sinun salkkusi pudonnut missään vaiheessa -30%? Kyllä Ei
Montako kertaa? _____ kpl

Jos kyllä, miten reagoit siihen viimeksi, jos ei, miten reagoisit siihen, kun tappio olisi toteutunut?

Myit kaikki	(et siedä riskiä, tai otat reilusti markkinanäkemyistä)
Myit osan	(vähennät riksiä, jonkinlainen riskinsietokyky)
Et tehnyt mitään	(pysyt suunnitelmassa tai et tiedä mitä tekisit)
Ostit lisää	(viihdyt selvästi riskin kanssa)

Jos olet kokenut vähintään 2 rajua laskua, tiedät yleensä omaa suhtautumisesta riskiin. Näin jälkikäteen ajateltuna (jos viimeinen raju lasku on kääntynyt nousuun taas), olisitko toiminut toisin?

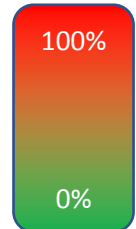
Kyllä En

Jos kyllä, miten ja minkä takia?

Tuottohakuisuus

Osakepaino

Haet yli 8% vuosittain ja hyväksyt yli 50% tappiot salkussasi
Haet noin 6-8% vuosittain ja tappioiden pitää rajoittua noin 40-60%:iin
Haet 4-6% vuosittain ja tappioiden pitää rajoittua noin 30-50%:iin
Haet 2-4% vuosittain ja tappioiden pitää rajoittua noin 10-30%:iin
Haet vakaata tuottoa, etkä suostu ottamaan juuri minkäänlaisia riskejä
Pääomaa ei saa lainkaan vaarantaa

Voitko sijoittaa lainarahalla? Kyllä En

Jos kyllä, missä tilanteessa ja millä rajoituksilla?

Miten riskinsietokyky on muuttunut edellisen 10 vuoden aikana? (Ellet ole sijoittanut 10 vuotta, vertaa sijoittamisen aloittamisesta)

Noussut selvästi
Noussut osittain
Pysynyt samana
Laskenut osittain
Laskenut selvästi

Mistä muutos johtuu ja miten näet tulevaisuudessa tapahtuvat muutokset riskinsietokyvyssäsi?

7. Suunnittele miten aiot hallita riskit ja valitse tuotteet.

Sallitut sijoituskohteet

	Sallittu	Ei sallittu	En tunne sijoituskohdetta
Rahastot, kehittyneet maat			
Rahastot, kehittyvät maat			
Metsä- ja asuntorahastot			
Vaihtoehtoiset rahastot			
Kotimaiset suorat osakkeet			
Pohjoismaiset suorat osakkeet			
Muut ulkomaiset suorat osakkeet			
Listamattomat osakkeet			
Indeksilainat, osakeobligaatiot			
Johdannaiset, sertifikaatit			
Sijoitusasunnot			
Fyysiset raaka-aineet (kulta)			
Taide- yms. keräilytuotteet			
Sijoitusvakuutukset			
Muut sijoituskohteet			

Jos et tunne sijoituskohdetta riittävästi, älä sijoita siihen euroakaan ennen, kun olet perusteellisesti tutustunut kohteen ominaisriskeihin ja perusominaisuuksiin!

Ajallinen hajautus

Miten aiot hajauttaa kertaostokset, kun aiottu sijoitus ylittää _____ €?

Hajautetaan ____ kpl osaan, ____ kpl kertaa vuodessa, yhteensä ____ kpl vuoden aikana. (Esim. hajautan 4 osaan, 2 kertaa vuodessa, 2 vuoden aikana).

Minkä kriteerien pitää täyttyä, jotta sinun ei tarvitse tehdä ajallista hajautusta?

Kuukausisäästäminen

Säästät nyt ____€/kk. Tämä edustaa ____% nettotuloistasi.

Kuukausisäästäminen 1 vuoden päästä

Säästösummasi nostetaan, uusi tavoitetaso ____€/kk, tai ____% nettotuloistasi

Pidät säästösummasi samana

Lasket säästösummasi tilapäisesti tai toistaiseksi

Yhtiövalinta

Kun sijoitat suoriin osakkeisiin, millaisin kriteerein valitset yhtiöitä? Pohdi myös kuinka tärkeä jokainen tunnusluku on sijoituskohteita valitessasi. 5= erittäin tärkeä, 1= ei juuri tärkeä.

	Kyllä	Ei	Vähintään	Enintään	Tärk.
Yhtiö nyt kannattava					----
Osinkoa maksetaan					----
Large Cap					----
Mid Cap					----
Small Cap					----
P/E luku			-----	-----	----
P/B luku			-----	-----	----
EV/EBIT			-----	-----	----
Pääoman tuotto (ROE)			-----	-----	----
Osinkotuotto			-----	-----	----
Omavaraisuusaste			-----	-----	----
Velkaisuusaste			-----	-----	----
Muita kriteerejä					----
-----			-----	-----	----
-----			-----	-----	----
-----			-----	-----	----
-----			-----	-----	----
-----			-----	-----	----

Yksittäisen osakkeen enimmäispaino salkussasi ___ %, ja vähimmäispaino ___%. (Yleinen suositus hajautetussa salkussa enintään 15%, ja vähintään 2%. Salkun koko voi vaikuttaa näihin.)

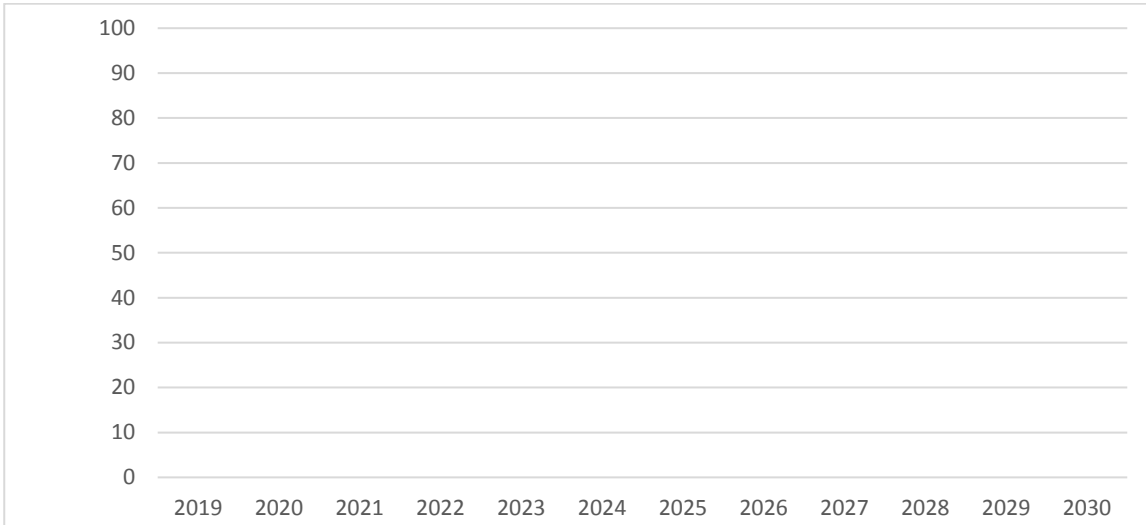
Muita rajoituksia tai kriteereitä, jotka ohjaavat sijoitustoimintaasi

8. Haluatko sitoutua tähän suunnitelmaan? Kyllä

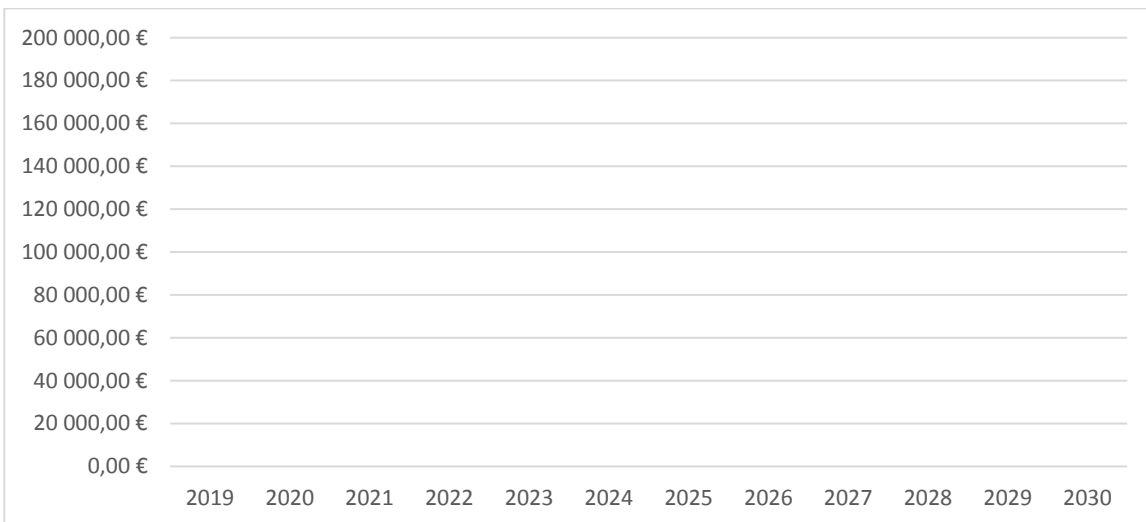

Seuranta (piirrä omat pylväät tai viivat ja seuraa vaurastumisen kehitystä)

Budjetin ylijäämän kehitys, % nettotuloista vuosittain. Piirrä myös vaakaviivana tavoitetasosi.

Nettovarallisuuden kehitys vuosittain, sekä seuraavien vuosien tavoitetasot.

Rahoitusvarallisuuden osuus kokonaisvarallisuudesta prosenteissa, kehitys vuosittain

